

Verslag webinar *Verkiezingen als hefboom tot impact op het lokaal en hoger beleid*

28/09/2023 - Online via Teams (19.30 - 21.20 u.)

Herbekijk deze webinar, live gevolgd door 26 deelnemers die vanuit alle Vlaamse provincies afkomstig zijn. In Aalst zaten zelfs verschillende mensen van VVDB-ledengroepen samen.

- Op zondag 9 juni 2024 vinden de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen plaats.
- Op zondag 13 oktober 2024 worden provincieraads-, gemeenteraads- en districtsraadsverkiezingen georganiseerd.

Hoe kunnen lokale burgergroepen via deze verkiezingen meer impact krijgen op het lokaal beleid?

1. Voorstelling en bespreking van de 2 beknopte ontwerp-memoranda die VVDB aanmaakte n.a.v. deze verkiezingen.

Memorandum 1, gericht naar Vlaamse parlementairen

- Diverse uitdagingen komen ook op dorpen af. De hervorming van het openbaar vervoer heeft veel gevolgen voor dorpen (o.a. trajecten en haltes die wegvallen). Dorpen kampen met wegvalende handelszaken en ontmoetingsruimte. Het platteland heeft om zijn specifieke noden meer fondsen nodig.
- Diverse projecten zoals begeleiding bij het oprichten van buurt- en dorpspunten, *Boost je dorpszaal*, ... leveren al weerwerk tegen het verlies van veerkracht. Ook richten zelfstandigen nieuwe vormen van handel in, bv. een soort hybride winkel met een webshop die fysiek ook een beperkt aantal producten aanbiedt in een gesloten huis. Er zijn dus vaak meer winkels dan je ziet.
- De drie weergegeven voorbeelden van uitdagingen zijn niet nieuw maar worden steeds belangrijker. Ze mogen gerust nog aangevuld worden. Wat ze gemeenschappelijk hebben, is dat de overheid ze niet alleen aankan, maar hiervoor best de expertise en mankracht van burgers inschakelt.
- Dit VVDB-memorandum is dan ook een pleidooi voor een nieuwe, intense vorm van samenwerking tussen overheid en burgergroepen. De overheid kan op tal van vlakken beter een rol opnemen als 'tussenheid'. En burgers kunnen in deze nieuwe situatie meer verantwoordelijkheid opnemen, in samenwerking met het bestuur of vanuit het recht tot uitdagen (*right to challenge*).
- VVDB wil de Vlaamse overheid aanporren om de Vlaamse gemeenten te stimuleren om dit soort 'tussenheid' te realiseren. Dankzij het Vlaamse participatiedecreet zijn bv. een aantal lokale besturen zoals Haaltert tot een dorpenbeleid en de oprichting van dorpsraden overgegaan.

1

Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw
Ondernemingsnr. 0525.949.044 – RPR Gent
Maatschappelijke zetel: Heldergemstraat 106, 9450 Heldergem
Correspondentieadres: Stroomstraat 1, 9968 Oosteeklo
+32 473 24 40 71 - info@dorpsbelangen.be - www.dorpsbelangen.be

- Het gaat dus om een verandering van rol, van ingesteldheid: de lokale overheid mag bij die zaken waar participatie gewenst is, de nieuwe rol van coach spelen en niet meer van beslisser. Belangrijk hierbij is burgers vanaf het begin van het proces te betrekken.
- Ook het thema zorg voegen we toe aan dit memorandum. Kijken we daarvoor maar naar hoe die in Nederland helemaal anders wordt georganiseerd. Daar werkt men in Noord-Limburg niet naast maar mét elkaar. Daar gaat het niet om privé-instellingen en overheidsinstanties die elkaar bijna beconcurreren en heeft men minder last van ingewikkelde regelgeving. Kunnen wij hier ook in zo'n soort coöperatieve zorgprojecten instappen? De bovenlokale overheid kan dit in België openstellen en voor een wettelijk kader zorgen.

Memorandum 2, gericht naar lokale politici die nu of in de nabije toekomst actief (zullen) zijn

- Dit memorandum bevat enerzijds een aantal dezelfde elementen, maar is anderzijds wel iets concreter dan het vorige.
- VVDB wil beklemtonen dat we meer zaken van onderuit willen laten gebeuren, én dat we de uitdagingen SAMEN aanpakken (dus burgers met overheid en ambtenarij).
- Welke functies kunnen we proberen terughalen naar de dorpen?
- Het is voor burgers best wel frustrerend om te stuiten op bureaucratie. Geef echter niet op en blijf bekijken hoe je samen met je lokaal bestuur aan de slag kan gaan. Blijf ook hier even bij stilstaan: burgers denken snel en willen gauw van station A naar B. Lokale besturen moeten echter veel tussenstations passeren... Ga jezelf dus goed informeren, wat houdt dit proces allemaal in? En geef die informatie dan ook door aan de burgers rond je. Zo vermijd je valse verwachtingen. Een goede communicatie doet wonderen. Mensen begrijpen dan bv. waarom iets lang(er) duurt.
- Voorkom dat je burgergroep door de andere burgers enkel als praatbarak beschouwd wordt. Doe dit door ervoor te zorgen dat enkele quickwins goed zichtbaar zijn én geef dus voldoende communicatie rond wat langer duurt.
- Qua dienstverlening vanuit lokale besturen pleit VVDB ervoor om die diensten die nabij/dichtbij moeten zijn voor de burgers, ook zo te behouden.

Alle aanvullingen en opmerkingen bij deze memoranda zijn steeds welkom. Stuur ze naar info@dorpsbelangen.be

**2. Gide Van Cappel (De Wakkere Burger):
tips & tricks omtrent memoranda en verkiezingsdebatten**

Hoe maak je actiepunten beter bekend bij de politieke partijen of je lokaal bestuur?

Wanneer en aan wie bezorg je die? Hoe organiseer je een verkiezingsdebat?

Gide is expert in deliberatieve en participatieve democratie. Hij werkt bij *De Wakkere Burger* en is ook onderzoeker bij VUB. Vroeger was hij veel bezig met [We need to talk](#).

Bekijk [de presentatie](#).

Via een memorandum wil de burger invloed uitoefenen op de komende zes jaar beleid.

1. Beste timing: NU is het moment!

- Eind 2023 je memorandum afgeven.
- Info of vragen? Tussen nu en mei 2024 kun je best de politieke partijen bevragen.
- Ga de nieuwe schepen begin 2025 al benaderen in haar/zijn startperiode.
- Spreek op de nieuwjaarsreceptie (zowel jan/feb 2024 als 2025) informeel de burgemeester of bevoegde schepen aan. Kom met zo concreet mogelijk uitgewerkte ideeën af!
- Via een debat of event kun je bepaalde eisen accentueren. Dit doe je best naar zomer-2024 toe (rond mobiliteit of specifieke situaties in je stad of gemeente).
- Behalve het organiseren van je eigen debat kun je ook rake vragen stellen op een debat dat door anderen georganiseerd wordt.
- Overleg met het nieuwe bestuur en ga na wat de output hiervan is. Er kan bv. een akkoord zijn om drie van tien eisen uit te voeren. Volg dat op, bekijk of dit ook uitgevoerd wordt. Blijf alles mee vorm geven. Laat niet los als je het idee aangereikt hebt, dan komt er doorgaans niets van.

2. Probeer te verbreden: krijg andere mensen in je denkproces mee, in je groep

- Ga via diverse kanalen na: *wat vinden andere mensen van onze community?* Dus je voelsprietten gebruiken, nieuwe input verwerven.
- Laat je ideeën turven. Bekijk dan samen wat je met goed gedragen ideeën gaat doen.
- Mooi vb.: jongeren in Beernem bevragen met een soort radio-caravan de mening van diverse jongeren. (Ze kregen hier wel subsidies voor.)
- Gebruik andere methodieken als je 'kritische doelgroepen' wil bereiken (ieder die jonger dan 40 jaar is, niet blank en geen man).
- Als er middelen zijn, bekijk dan via een bevraging wat mensen denken over allerlei issues. Haal hier dan enkele topics uit en bundel ze.
- *DORP inZICHT* staat op de presentatie maar is verouderd. VVDB wil dit - mits meer middelen - digitaliseren en actualiseren. Gebruik van deze tool biedt een ideale staalkaart omtrent waar mensen nu mee bezig zijn/van wakker liggen.

- Lokale besturen moeten ook op bovenlokaal niveau tewerk kunnen gaan. Het is erg belangrijk dat ze weten wat er allemaal leeft.

3. Wie ga je allemaal betrekken?

- Vorm hiervoor een soort kerngroep. Ben je bv. niet tevreden met de afhaalophaling, ga dit dan concretiseren en biedt al een vorm van oplossing aan.
- Ga diverse methodieken aanwenden.
- Digitaliseer de zaken ook.
- Organiseer diverse participatieavonden.
- Goede praktijk: in Edegem worden in een memorandum 6 geselecteerde thema's scherper geformuleerd en de richting waar het heen moet, vastgelegd.
- Laat het lokaal bestuur je ook helpen (bv. een zaal ter beschikking stellen, de aanwezigheid van een bepaalde schepen bij bijeenkomsten, ...).

4. Hoe ga je alles formuleren?

- De formuleringsfase is erg belangrijk. Een kleinere groep zal de ideeën in een memorandum zetten. Communiceren op lokaal niveau is niet zo evident. Geef de krachtlijnen goed weer = de kernpunten kernachtig verduidelijken.
- Bekijk ook de uitgeschreven tekst hierbij op <https://adviesraden.be/memorandum/>.
- Probeer alles op constructieve manier te formuleren en die constructieve toon altijd aan te houden! Anders is de kans te groot dat het gemeentebestuur het memorandum naast zich neerlegt.

5. Memorandum overhandigen aan burgemeester en schepenen

- Maak er een fotomoment van en post de foto's op sociale media.
- Contacteer lokale media.
- Probeer de perstekst hapklaar te maken. Persmensen staan onder grote druk, krijgen veel aanbod. Maak het artikel dus al op in journalistieke stijl. [Lees meer](#).
- Geef een goede quote aan de journalist.

6. De debatfase

- Je tekst is overhandigd en je verwacht dus reactie vanuit de politiek: hoe warm is het water rond het issue dat jij op de kaart zette?
- Koppel dit aan een verkiezingsdebat. Neem een issue dat sterk leeft, bv. rond fusies.
- Zorg voor een neutrale moderator.
- Je verplicht de politici dus om een standpunt in te nemen, iets te zeggen.

- Wanneer organiseer je dit debat best? Nog net voor zomer 2024 of beter kort erna? *De Wakkere Burger* vermoedt dat pas na 15 aug de aandacht echt scherp zal zijn.
- Focus op wat de context je leert en distilleer hieruit wie de belangrijkste mensen zijn om uit te nodigen. Maar denk tegelijkertijd goed na: wil je verschillende visies horen van alle partijen? Wie laat je het woord voeren? Elke lijst die naar de kiezer trekt, kan best aan bod komen.
- Beperk je dus niet tot de zes of zeven heersende partijen, maar raadpleeg ook burgerlijsten: ieder die een lijst indiende, is welkom. Ieder moet kans krijgen zich voor te stellen aan de kiezer (is meteen ook vervullen van een maatschappelijke functie).

In 2024 krijgen de lokale verkiezingen een ander karakter!

- Er is voor het eerst geen stemplicht meer.
- Lijststemmen maken niet meer uit!!! Ze bieden geen voordeel meer voor de personen die vooraan op de lijst staan.
- De persoon met de meeste stemmen binnen een coalitie wordt automatisch burgemeester. Concreet: de grootste partij krijgt voor 2 weken het initiatiefrecht om nieuwe coalitie te vormen. Indien falend, kan een andere coalitie worden gevormd, maar wordt degene met de meeste stemmen van de grootste partij toch de burgemeester.
- Veel coalities worden nu al gevormd (voorakkoorden) om bv. de huidige coalitie te kunnen verderzetten. Daarom gaan nu meer en meer partijen samen. Partijen die samenwerken halen immers vaak meer stemmen binnen.
- Coalities zijn wel op voorhand te sluiten, maar de invloed van het afschaffen van de stemplicht kan niemand inschatten!

Context van fusies

- Fusies zijn niet meer te vermijden, worden gepromoot vanuit Vlaanderen en dit zal niet meer veranderen.
- Probeer een participatiemoment af te dwingen waarin je als burgergroep iets te vertellen hebt. Breng aan: als deze fusie moet, let dan hier en daarop. Blijven op de hamer kloppen!
- Opgelet: fusies zijn hyper technische materie, probeer dus goed samen te werken.
- Hou er rekening mee: dergelijk debat lokt veel volk en wordt dus een pittige avond.
- Ook opletten en ingrijpen bij: *Voor deelgemeente X zien we vooral politici van deelgemeente Y.*

Goede praktijk aangebracht door William Minnaert

Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw
Ondernemingsnr. 0525.949.044 – RPR Gent
Maatschappelijke zetel: Heldergemstraat 106, 9450 Heldergem
Correspondentieadres: Stroomstraat 1, 9968 Oosteeklo
+32 473 24 40 71 - info@dorpsbelangen.be - www.dorpsbelangen.be

In 'Groot Haaltert' was Dorpsraad Heldergerm tot de vorige verkiezingen de enige dorpsraad. Toen werd 'even buiten de oevers getreden'. De dorpsraad organiseerde een verkiezingsdebat in een zaal in het dorp ernaast (want had toen geen eigen zaal). Dit debat werd massaal gevolgd (2,5 x zoveel volk als verwacht) en heeft toen écht invloed gehad op de verkiezingen! Het werd een soort 7e dag-debat met wisselende groepen en stellingen. Opgelet: dit vergt heel veel tijd, goed voorbereiden dus! Maar het is een excellente gelegenheid om de handen in elkaar te slaan met de andere dorpsraden! Bekijk vooreerst: welke expertise is er voorhanden om samen dit debat te organiseren? Hou in gedachten: het dorpenbeleid is er voor een hele gemeente, niet voor één dorp uit die gemeente. Voel de politici aan de tand: wat zijn jullie van plan met de dorpen buiten jullie hoofdgemeente?

Gevolgen afschaffing stemplicht

De Wakkere Burger vindt het belangrijk dat mensen hun democratische plicht blijven vervullen (= een recht waar zolang voor gestreden is!). Maar bepaalde groepen zullen niet meer gaan stemmen...

Het wordt dus nog belangrijker om als burger de belangen/prioriteiten aan te geven! Burgerparticipatie is mee de samenleving vorm proberen geven.

Opdracht voor elk van ons: de mensen die niet zouden gaan stemmen, toch motiveren om te gaan + hun mening capteren en meegeven via onze interacties.

Via een memorandum waarin bepaalde eisen staan, kun je bv. bepaalde burgers toch naar de stemmingen lokken.

Deze veranderde situatie biedt dus gelukkig ook voordelen: burgers kunnen het nu iets steviger gaan uitspelen tegenover de politici. Er is naast de stem van ideeën ook de nood dat je gaat stemmen!

Bedreiging: minder mensen gaan stemmen, minder burgers worden gehoord.

Kans: je stem wordt belangrijker. Je wordt meer gehoord door de politici.

Ieders stem telt! is een initiatief van minstens 25 middenveldorganisaties van allerlei zuilen. VVDB sloot zich ook aan. De website verschijnt binnenkort online en zal veel campagnemateriaal bevatten om mensen te overtuigen toch te gaan stemmen!

De Wakkere Burger gaat al voor de 3^e of 4^e x samenwerken met Orbit vzw: *Ik stem ook!* Dit staat ook nog niet online. Doel: op toernee overal niet-Belgen mobiliseren om te gaan stemmen. Hierrond worden ook talrijke debatten en lezingen verweven.

Goede praktijk: in de wijk *Ginderbuiten* (Mol) woont een grote moslimgemeenschap. Er staat gepland dat het Dorpsteam zich eens gaat voorstellen in de moskee na het vrijdaggebed.

Verdere vragen mag je sturen naar gide@dewakkereburger.be